
UDDANNELSE **2**

Lissabonstrategien og Uddannelse 2010 – hvad er status på uddannelsesområdet?	2
En europæisk referenceramme for kvalifikationer for livslang læring	3
Rådsmøde for uddannelse den 14. og 15. november	4

BESKÆFTIGELSE **7**

Uddannelse stadig ikke undtaget fra Servicedirektivet	7
Fortsat uenighed om Arbejdstidsdirektivet	10
EF-domstolen skal tage stilling til principiel sag om retten til konflikt	12
Verdensbanken sætter fokus på lige uddannelse til alle	13
Østrig og Finland fremlægger fællesplan for EU-året 2006	13

KORTE MEDDELELSER **15**

Kommissionens har en plan D	15

UDDANNELSE

Lissabonstrategien og Uddannelse 2010 – hvad er status på uddannelsesområdet?

Den første fase af arbejdet med Uddannelse 2010 har været koncentreret om operationalisering og konkretisering af arbejdsprogrammets anbefalinger. Dette arbejde er overvejende foregået i de otte arbejdsgrupper, som Kommissionen nedsatte i 2001/2002. Arbejdet i grupperne er nu afsluttet, og der er udarbejdet en lang række af anbefalinger inden for arbejdsprogrammets 13 mål. Kommissionens plan er, at arbejdsprogrammet skal implementeres på nationalt niveau.

Arbejdet i clusters

Medlemsstaterne skal spille en mere aktiv rolle i implementeringen af Lissabonstrategien. Rådet og Kommissionen har derfor besluttet, at den næste fase af arbejdet med Uddannelse 2010 skal foregå i de såkaldte ”clusters” (grupper af lande), hvor hver gruppe beskæftiger sig med et prioriteret indsatsområde. Landene kan således vælge hvilke grupper, de vil deltage i afhængigt af, hvilke behov de har. Forventningen er, at gruppestrukturen vil give landene mulighed for at indgå i et mere direkte og praktisk samarbejde, hvor de kan udveksle erfaringer med hinanden – ”peer-learning”.

DLI er positivt stemt overfor Rådets og Kommissionens beslutning om, at den næste fase af arbejdet med implementeringen af Uddannelse 2010 skal foregå tættere på de nationale beslutningstagere og tilpasset det enkelte medlemslands behov. Kommissionen har gentagne gange understreget, at en del af rationale bag at arrangere arbejdet i ”clusters” var, at de sociale parter i højere grad kunne inddrages i arbejdet med Uddannelse 2010. Ved udgangen af 2005 må vi dog konstatere, at dette ikke har været tilfældet – tværtimod. Arbejdet i de forskellige grupper er hidtil foregået i lukkethed og helt uden inddragelse af de sociale parter.

DLI har i et hørings svar til Undervisningsministeriet den 15. december 2005 udtrykt utilfredshed med den manglende inddragelse af de sociale parter. DLI beklager også, at det hidtidige arbejde i ”clusters” er foregået i lukkethed. Danmark har i 2005 bl.a. deltaget i et ”cluster” om lærere og læreruddannelse, men uden at nogen af de danske lærerorganisationer har været informeret om eller inddraget i arbejdet.

Koordinationsgruppe for Uddannelse 2010

Et klart budskab i Midtvejsevalueringen var behovet for at strømline og effektivisere arbejdet med implementeringen af Lissabonstrategien. For at sikre en mere effektiv og sammenhængende implementering af Uddannelse 2010 besluttede Kommissionen at etablere en koordinationsgruppe bestående af nationale regeringsudpegede repræsentanter samt repræsentanter for de sociale parter og andre interessenter. Gruppens opgave er, at medvirke til en mere effektiv og sammenhængende implementering af Uddannelse 2010, og skal samtidig fungere som bindeled mellem EU og det nationale niveau. DLI hilser etableringen af koordinationsgruppen velkommen. Gruppen holdt sit første møde i december 2005. ETUCE er repræsenteret i arbejdsgruppen.

DLI har i føromtalt hørings svar foreslået Undervisningsministeriet, at der etableres en tilsvarende national koordinationsgruppe, da denne vil kunne bidrage til at sikre en mere kontinuerlig og konsekvent inddragelse af de sociale parter.

Statusrapport fra Rådet og Kommissionen

Hvis vi skal tage temperaturen på ”Uddannelse 2010” må den siges, at være en smule lunken. Rådet og Kommissionen har for nyligt offentliggjort deres fælles statusrapport over arbejdet med imple-

menteringen af Uddannelse 2010.¹ Rapportens budskab er vagt, men forudsigeligt: Der *er* sket fremskridt, men ikke tilstrækkelige, og der er stadig lang vej inden EUs benchmarks er nået.

16. december 05/dsj

En europæisk referenceramme for kvalifikationer for livslang læring

Mobilitet og livslang læring har begge en central placering i Lissabonstrategiens målsætning om at gøre EU til mest konkurrencedygtige, dynamiske vidensbaserede økonomi inden 2010.

Det er i dag vanskeligt at sammenligne kvalifikationer, som er erhvervet inden for forskellige dele af det europæiske uddannelsessystem. Dette gør det vanskeligt for både arbejdsgivere og uddannelsesinstitutioner gensidigt at anerkende kvalifikationer, som er erhvervede i andre lande, og udgør således en hindring i bestræbelserne på at udvikle et europæisk rum for arbejdsmarked og uddannelse.

Derfor besluttede Rådet (uddannelse) i foråret 2005, at der skal laves en *europæisk referenceramme for kvalifikationer for livslang læring* (forkortet via engelsk til EQF). I juni 2005 blev den officielle høringsproces om EQF påbegyndt på baggrund af Kommissionens dokument "Towards a European Qualifications Framework for Lifelong Learning". I tilslutning til Kommissionens høringsproces har Undervisningsministeriet i Danmark iværksat en omfattende høring for at indsamle relevante aktørers kommentarer til EQF'en. DLI har således i november deltaget i et seminar om EQF og derefter den 1. december 2005 indsendt kommentarer til ministeriet. Undervisningsministeriet sendte forslag til det danske høringssvar til høring den 10. december. Forslaget blev drøftet på møde i EU-Specialudvalget for uddannelse den 16. december og DLI har den 19. december sendt endeligt høringssvar til ministeriet.

Hvad er EQF?

Ønsket om mobilitet og livslang læring vanskeliggøres som nævnt af manglende sammenhæng mellem de forskellige europæiske uddannelsesinstitutioners og arbejdsmarkedets anerkendelse af kvalifikationer. EQF skal derfor gøre den enkeltes kvalifikationer og kompetencer letforståelige i hele Europa. EQF'en er altså et overordnet værktøj – en metaramme - der kan bruges til at sammenligne kvalifikationer medlemsstaterne imellem. DLI er positivt indstillet overfor tanken om, at der udvikles en EQF. Manglende gennemsigtighed og sammenlignelighed udgør på nuværende tidspunkt betydelige barrierer for at overføre og anerkende kvalifikationer på europæisk niveau.

Konkret består EQF'en af otte referenceniveauer, som hver refererer til et bestemt niveau af kompetencer og kvalifikationer. Referenceniveauerne er hierarkisk struktureret således, at niveauerne beskriver kvalifikationer erhvervet fra grundskoleniveau til kvalifikationer erhvervet på det højeste mulige uddannelsesniveau. Til hvert af de otte referenceniveauer findes der en beskrivelse af hvilke kvalifikationer, der er klassificeret på det pågældende niveau. Kvalifikationerne er klassificeret i forhold til tre typer af læringsresultater:

- Viden
- Færdigheder
- Brede kompetencer beskrevet som personlige og faglige resultater

DLI har overfor ministeriet gjort opmærksom på, at referencerammen i flere henseender er yderst problematisk. Definitionerne som danner begrebsmæssigt grundlag for de otte referenceniveauer

¹ http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/progressreport06_da.pdf

afspejler en udpræget gammeldags og snæver faglig anskuelse af kompetencer, som ikke korrelerer med videnssamfundets efterspørgsel af sociale, innovative eller kreative kompetencer.

Derudover tager DLI stærk afstand fra referencerammens taksonomiske kobling mellem viden, færdigheder og sociale kompetencer. Koblingen er problematisk, da sociale og personlige kompetencer naturligvis ikke er betinget af et bestemt videns- og færdighedsniveau, som i taksonomien fremtræder som højt uddannelsesniveau. Eksempel: I referencerammens nuværende udformning er det kun de med længere videregående uddannelser, som kan udtrykke "solidaritet og engagement i andre". Dette er naturligvis helt uholdbart, og DLI har derfor anbefalet ministeriet, at koblingen mellem vidensniveau og kompetenceniveau fjernes fra referencerammen.

Harmonisering ad bagdøren

DLI ser også en reel risiko for, at EQF'en vil virke som en indirekte harmonisering af uddannelsesområdet. I dokumentet anføres den primære bevæggrund for at indføre EQF at være ønsket om et redskab, der kan bruges til at sammenligne kvalifikationer på europæisk niveau. Dertil nævnes en række af andre hensyn, som ligger bag ønsket om EQF. Her nævnes bl.a. ønsket om at fremme mobilitet, og at det med EQF vil blive lettere at få anerkendt kompetencer erhvervet gennem ikke-formel og uformel læring. DLI støtter for så vidt disse betragtninger. Imidlertid kan EQF ikke umiddelbart opfylde disse funktioner medmindre, der er konvergens mellem de forskellige medlemsstaters uddannelsessystemer.

Hvad sker der nu?

Undervisningsministeriet vil på baggrund af høringen indsende Danmarks høringssvar til Kommissionen i slutningen af december 2005. Derefter skal forslaget igennem EU's beslutningsprocedure med behandling i de forskellige institutioner. Hvornår EQF'en bliver en realitet, er derfor vanskeligt at forudsige, men den er formentlig ikke lige rundt om hjørnet.

16. december 2005/dsj

Rådsmøde for uddannelse den 14. og 15. november

Rådet (uddannelse) havde møde i Bruxelles den 14. og 15. december 2005. Følgende punkter var på mødets dagsorden:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om etablering af et integreret program for livslang læring

Kommissionen vedtog i juli 2004 et nytforslag til program på uddannelsesområdet for perioden 2007-2013. Efterfølgende har Europa-Parlamentet behandlet forslaget i forskellige udvalg og stillet ændringsforslag til Kommissionens forslag. Parlamentets endelige kompromisforslag blev vedtaget i 25. oktober 2005.

Det integrerede program for livslang læring skal samordne det eksisterende udbud af programmer på uddannelsesområdet. Formålet er at imødegå den mangel på synergi, der følger af den eksisterende programstruktur. Forslaget vil endvidere give programmet en mere decentral struktur, hvor flere aktiviteter skal styres på nationalt niveau af de nationale agenturer. Programmet vil samtidig simplificere og rationalisere det administrative arbejde på nationalt niveau med de forskellige pro-

grammer, da forslaget indfører en proportionalitet mellem administrative/regnskabsmæssige krav og tilskuddets størrelse.

Programmet skal omfatte følgende aktiviteter: Comenius Programmet (skal dække samme områder som for nærværende), Erasmus (videregående uddannelse), Leonardo da Vinci (erhvervsuddannelse), Grundtvig Programmet (voksenuddannelse), Jean Monnet Programmet (studier om europæisk integration) samt Europass initiativet. Derudover skal programmet også dække "school-twinning" aktiviteter fra det nuværende eLearning program. Det foreslåede budget er på €13 620 millioner. En stor del af budgettet er afsat til at øge Erasmus tilskuddene til studerende. Tilskuddet er ikke blevet reguleret siden 1993.

Programmet for Livslang Læring blev vedtaget af Rådet med *delvis politisk enighed*. Den delvise enighed betyder, at der er indholdsmæssig enighed om programmet, men ikke om programmets budget, hvilket skyldes den manglende budgetaftale for perioden 2007-13. Det forventes derfor, at punktet genoptages af Rådet, så snart der foreligger en løsning på EU's budget. Hvis det endelige budget for programmet ændres væsentligt i forhold til det oprindelige, kan enigheden i så fald omstødes.

Mobilisering af Europas intellektuelle ressourcer – hvordan de videregående uddannelsers bidrag til Lissabonstrategien kan maksimeres

Kommissionen udsendte i april 2005 meddelelsen "Mobilisering af Europas intellektuelle ressourcer – hvordan de videregående uddannelsers bidrag til Lissabonstrategien kan maksimeres". I meddelelsen opfordrede Kommissionen Rådet til at vedtage en resolution, som støtter ønsket om en ny slags partnerskaber mellem staten og universiteterne og om tilstrækkelige midler til at modernisere de videregående uddannelser. Meddelelsens overordnede budskab er, at tilskynde medlemsstaterne til at indføre privat finansiering af de videregående uddannelser samt at skabe mere konkurrencebaserede strukturer baseret på økonomiske incitamenter på forskningsområdet. På baggrund af meddelelsen udarbejdede det engelske formandskab et udkast til resolution, som blev vedtaget på Rådsmødet.

Indledningsvis noterer resolutionen sig, at meddelelsen om mobilisering af Europas intellektuelle ressourcer, er et vigtigt bidrag til diskussionen om, hvordan kvaliteten af videregående uddannelse kan øges i Europa. Resolutionen lister derefter konkrete tiltag, som skal højne kvaliteten af de videregående uddannelser i Europa. Her fremhæves bl.a., at der skal skabes eliteuniversiteter, at der indføres privat finansiering, og at der skabes stærke partnerskaber mellem erhvervslivet og universiteterne. De europæiske uddannelsesorganisationer tager afstand fra mange af forslagene.

"Skills" og kompetencer i forbindelse med fremme af Lissabonstrategiens mål

Formandskabet havde forinden mødet foreslået, at der blev vedtaget en resolution om udvikling af "skills" og kvalifikationer i forbindelse med fremme af Lissabonstrategiens mål. "skills" og kompetencer refererer i denne sammenhæng til alle former for læring, dvs. hele spektret fra formel, uformel og ikke-formel læring. Resolutionens anbefalinger i forhold til udvikling af "skills" og kvalifikationer i forbindelse med fremme af Lissabonstrategiens mål er i helt overvejende grad baseret på økonomiske produktivets- og effektivitetshensyn. Formandskabets udkast til resolution blev vedtaget på Rådsmødet, men det vurderes, at resolutionen ikke vil få nogen de facto betydning.

Rådets og Kommissionens anden fælles midtvejsrapport for Uddannelse 2010

Formandskabet havde foreslået, at ministrene skulle drøfte udkastet til interimrapporten, som Kommissionen forventes at vedtage om kort tid. Til dette formål havde formandskabet stillet et spørgsmål med henblik på at styre debatten: Hvilke prioriteter, i relation til både økonomiske og sociale målsætninger, bør 2006 rapporten sætte for den næste fase af arbejdsprogrammet "Uddannelse og erhvervsuddannelse 2010"?

I debatten blev det fremhævet, at der skal øget fokus på den sociale dimension særligt på, hvordan man skal håndtere gruppen af unge, som ikke får eller færdiggør en uddannelse. Derudover blev lærer og læreruddannelsen nævnt som et område, der skal fokuseres på i den næste fase af arbejdsprogrammet.

16.december 05/dsj

DLI har indsendt høringsvar om de nævnte initiativer. Høringsvarene er på DLI's hjemmeside.

BESKÆFTIGELSE

Uddannelse stadig ikke undtaget fra Servicedirektivet

Indledning

Efter adskillige udsættelser stemte Parlamentets udvalg for det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse (IMCO-udvalget) den 22. november 2005 om sine ændringsforslag til Servicedirektivet (i EU-sprog: rapport vedrørende ændringsforslag til Servicedirektivet). Efter afstemningen er de europæiske uddannelsesorganisationer fortsat skeptiske overfor Servicedirektivet, da der stadigvæk ikke blev opnået enighed om en fuldstændig undtagelse af uddannelse fra direktivet.

Sideløbende med Parlamentets behandling af direktivet har der også været forhandlinger om direktivet i Rådet. Arbejdspapirerne fra disse forhandlinger tyder heller ikke på, at Rådet har planer om at foretage ændringer af Servicedirektivet, der vil sikre, at uddannelse undtages helt fra direktivets anvendelsesområde.

Selvom IMCO-udvalget vedtog ændringsforslag, der betyder, at store dele af arbejdsmarkedsområdet er undtaget, udtrykker den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (ETUC) utilfredshed med de endelig formuleringer i den vedtagende tekst, da de mener, at der åbnes for divergerende fortolkninger på især arbejdsmarkedsspørgsmål og spørgsmålet om, hvilke tjenesteydelser der er omfattet (anvendelsesområdet)².

IMCO-udvalgets endelig rapport

Ved den endelig afstemning i Parlamentets IMCO-udvalg den 22. november vedtog medlemmerne af udvalgte ikke de ændringsforslag, der ville sikre en fuldstændig undtagelse af uddannelse fra Servicedirektivet. Den europæiske faglige sammenslutning for lærer (ETUCE) har sammen med en række af sine medlemsorganisationer arbejdet for, at direktivets anvendelsesområde (artikel 2) eksplicit skal undtage uddannelse. I forbindelse med forhandlingerne op til IMCO-udvalgets endelige afstemning var den socialdemokratiske ordfører Evelyne Gebhardt's oprindelige forslag - om en eksplicit undtagelse af uddannelse - ændret til fordel for et kompromisforslag, der undtog alle offentlige tjenesteydelser både af almen interesse (SGI) og af almen økonomisk interesse (SGEI). Resultatet af afstemningen i IMCO-udvalget blev dog kun til en undtagelse af: *"tjenesteydelser af almen interesse som defineret af medlemsstaterne"*.³ Vurderingen blandt de europæiske uddannelsesorganisationer er, at fordi tjenesteydelser af almen økonomisk interesse (SGEI) ikke er omfattet af undtagelsen, åbnes der for en liberalisering af de dele af uddannelsessystemet, hvor der fx er brugerbetaling, eller hvor der bruges særlige afregningsformer til finansiering.

Et andet problematisk element i Servicedirektivet er spørgsmålet om den særlige danske arbejdsmarkedsmodel. Som en tilføjelse til direktivets formål (artikel 1) har IMCO-udvalget vedtaget:

"Dette direktiv har ingen følger for arbejdsretten, navnlig lovgivningen om arbejdsmarkedsrelationer, herunder strejkeretten og retten til at indgå kollektive aftaler, eller for medlemsstaternes nationale lovgivning om social sikring."

² Statement *"The ETUC mobilisation for crucial changes to the draft services directive to protect workers"*, 5-6. december 2005 (<http://www.etuc.org/a/1848>)

³ Bilag 2-2 *Appendiks om resultatet i IMCO-udvalget* p. 7

Denne formulering er formentlig ikke tilstrækkelig omfattende til at sikre, at alle dele af de specielle danske arbejdsmarkedsregler er undtaget. Et væsentligt element ved det danske overenskomstsystem er konfliktretten, som ikke omtales i direktivforslaget. I en verserende sag i Sverige (Vaxholm-sagen) skal EF-domstolen tage stilling til, hvorvidt en svensk fagforening må "konflikte" mod et firma, der har overenskomst i en anden medlemsstat – men altså ikke har overenskomst i Sverige. IMCO-udvalgets tilføjelse til artikel 1 tager ikke stilling til dette forhold. Det er derfor op til EF-domstolen at afgøre, om de sædvanlige arbejdsmarkedspolitiske midler kan anvendes ved konflikter om organisering af arbejdstagere fra andre EU medlemsstater.

IMCO-udvalget vedtog som erstatning for Kommissionens meget omstridte Oprindelseslandsprincip forslaget fra den konservative skyggeordfører, Malcolm Harbour. Det er en ændring, der i realiteten kun omformulerer Kommissionens oprindelseslandsprincip, ifølge ETUC løser det derfor ikke det grundlæggende problematiske ved Oprindelseslandsprincippet. Forslaget indebærer bl.a., at det stadigvæk er oprindelseslandet/etableringslandets regler, der går forud for værtslandets. IMCO-udvalget har vedtaget, at artikel 16, stk. 1 skal ændres til:

*"Medlemsstaterne respekterer tjenesteydernes ret til at udøve servicevirksomhed i en anden medlemsstat end den, hvor de er etableret. Ved udøvelse af servicevirksomhed er de udelukkende omfattet af etableringsmedlemsstatens bestemmelser om adgangen til at optage og udøve servicevirksomhed, herunder især bestemmelser om tjenesteyderens etablering, virke og adfærd, tjenesteydelsens kvalitet eller indhold samt normer og certificeringer."*⁴

Parlamentets endelige behandling af ændringsforslag til Servicedirektivet skal foregå i januar eller februar 2006. Da det var et forholdsvis snævert flertal i IMCO-udvalget, der vedtog ikke at medtage SGEI og at bibeholde oprindelseslandsprincippet, arbejder ETUC sammen med flere af de andre europæiske faglige hovedorganisationer og nationale fagforeninger fortsat for, at der ved den endelig afstemning i Parlamentets kan findes flertal for en version af Servicedirektivet, der tager større hensyn den europæiske sociale model. ETUC's Executive Committee udtaler:

*"For the ETUC, competition is not an aim in itself. It is only good if it improves the quality of life of European citizens. Therefore Member States should be able to maintain high protection for their workers, the consumers and the environment."*⁵

Ministerrådets behandling af Servicedirektivet

På Rådsmødet for konkurrenceevne den 28-29. november 2005 fortsatte økonomi- og erhvervsministrene deres behandling af Servicedirektivet. Af et internt arbejdsrapport om Servicedirektivet fra det britiske formandskab, fremgår det, at de britiske embedsmænd med tilknytning til ministerrådet er forholdsvis langt med forhandlinger om direktivets artikel 16-19 og 24-25. Disse artikler omfatter bl.a. oprindelseslandsprincippet.

I diskussionen om direktivets anvendelsesområde (artikel 2) er der dog fortsat meget divergerende holdninger blandt medlemsstaterne. Der er ikke enighed om, hvad der skal være omfattet af direktivet. Der ser derfor ikke ud til, at embedsmændene (i landenes faste repræsentationer) er nået til enighed om andet end nogle enkelte præciseringer af Kommissionens forslag. Til gengæld indehol-

⁴ PE 364.734v02, *Konsoliderede ændringsforslag 1-23 til Servicedirektivet*, p. 11

⁵ Statement "The ETUC mobilisation for crucial changes to the draft services directive to protect workers", 5-6. december 2005 (<http://www.etuc.org/a/1848>)

der arbejdsrapporten en omfattende liste over medlemsstaternes holdninger til artikel 2. Meget få medlemsstater foreslår i den forbindelse en undtagelse af dele af uddannelsesområdet, og ingen har foreslået en eksplicit undtagelse.

Som omtalt under beskrivelsen af Parlamentets behandling er en undtagelse af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse (SGEI) ifølge de europæiske lærerorganisationer nødvendig for at sikre, at alle offentlige eller offentligt finansierede uddannelser er undtaget fra Servicedirektivet. Hovedparten af medlemsstaterne har udtrykt sig positivt overfor, at direktivet skal omfatte SGEI.

I arbejdsrapporten fra det engelske formandskab er der foreslået en tilføjelse til selve beskrivelsen af formålet med direktivet. Det foreslås, at medlemsstaterne selv må definere, hvad der er en tjenesteydelse af almen interesse (SGI). Dog må dette kun ske under hensynstagen til EU-lovgivning. Selvom tilføjelsen muligvis vil give medlemsstaterne bedre mulighed for at kunne fastholde selvbestemmelsen over de nationalt bestemte offentlige tjenesteydelser, kan tvivlsspørgsmål ende som en sag ved EF-domstolen. Domstolen har i sidste instans kompetence til at afgøre om en tjenesteydelse er af almen interesse (SGI) eller af almen økonomisk interesse (SGEI), hvorefter den skal udbydes på et liberalt EU marked.

I Kommissionens forslag til Servicedirektiv beskriver artikel 16 Oprindelseslandsprincippet (Country Of Origin Principle - COOP) og artikel 17 undtagelserne derfra. Selvom de forskellige politiske grupper i Parlamentet har valgt at omformulere COOP til henholdsvis et ”princip for det Indre Marked” og et ”lovvalgsprincip”, har Ministerrådet valgt at fastholde Kommissionens COOP. Ministerrådets embedsmænd er kommet forholdsvis langt med de tekniske overvejelser og har foretaget en række tilføjelser til Kommissionens oprindelige forslag. Der er dog langt fra enighed blandt medlemsstaterne, så mange af forslagene er stillet med medlemsstaternes forskellige forbehold. Eksempelvis har Danmark sammen med en række andre medlemsstater udtrykt en generel skepsis overfor COOP. Desuden udtalte ambassadør Jeppe Tranholm-Mikkelsen, i forbindelse med en pressebriefing den 24. november 2005, at den danske regering nu officielt støtter Evelyne Gebhardts forslag til et lovvalgsprincip som erstatning for oprindelseslandsprincippet.

I forhold til arbejdsmarkedsgivning fremgår det af det britiske arbejdsrapport, at man fra britisk side foreslår, at en række arbejdsmarkedsforskeligheder skal undtages fra COOP. Det er fx arbejdstid og barselsregler. Desuden foreslår de britiske embedsmænd, at kollektive aftaler skal efterleves i værtslandet, men kun hvis de bliver gjort til lov eller er universelt gældende. I en dansk kontekst er dette problematisk, da man på det danske arbejdsmarked ikke ophøjer kollektive aftaler til lov. En arbejdstager der er ansat af en arbejdsgiver, der ikke har tegnet overenskomst, vil derfor ikke være omfattet af de kollektive aftaler. Det danske arbejdsmarked reguleres gennem arbejdstagernes ret til konflikt. Til ugebrevet A4 udtaler Henning Jørgensen (leder af det europæiske faglige forskningsinstitut ETUI), at det britiske forslag ikke vil løse problemerne på det danske arbejdsmarked:

”Det er dermed ikke klart nok formuleret, hvad der kræves af de kollektive aftaler for, at udenlandske firmaer skal følge dem. Dermed vil vi fortsat leve med usikkerheden, fordi vi ikke ved, om EU-systemet vil anerkende dækningsgraden af overenskomsterne, og de udenlandske virksomheder dermed er nødt til at følge dem”⁶

⁶ Ugebrevet A4, ”EU overgår USA i frit marked for service”, 14. november 2005 (<http://www.ugebreveta4.dk/smcms/Ugebrevet/7422/9655/9667/9686/Index.htm?ID=9686>)

Den 4. oktober 2005 fremsendte den svenske delegation ved Rådet et dokument, der identificerer nogle af de problemer, som Servicedirektivet kan medføre på det svenske arbejdsmarked og dermed også på det danske. Svenskerne påpeger bl.a., at Servicedirektivet ikke må få indflydelse på retten til konflikt. Desuden skal der være kontrolmuligheder ved udstationering, og Servicedirektivet må ikke hindre håndhævelse af de nationale arbejdsmiljøregler. Dette er formuleringer, som også kan findes de ændringsforslag som Parlamentets udvalg for Beskæftigelse og Sociale Anliggender (EMPL) har foreslået. Som en tilføjelse til Servicedirektivets anvendelsesområde (artikel 2) foreslår EMPL-udvalget bl.a.:

”3a. Dette direktiv finder ikke anvendelse på det arbejdsretlige område, herunder kollektive aftaler og kollektive skridt, eller på det socialretlige område.”⁷

Den europæiske fagbevægelse støtter EMPL-udvalgets forslag, da det er det eneste, der klart og eksplicit sikrer de forskellige europæiske arbejdsmarkedsmodeller, herunder også den særlige nordiske.

Det videre arbejde

Parlamentets endelig afstemning ved plenar-samlingen i Strasbourg er fastsat til den 14-15. februar 2005. I den forbindelse arrangerer ETUC sammen med andre europæiske sektorspecifikke faglige sammenslutninger - herunder ETUCE – en stor demonstration den 14. februar foran parlamentsbygningen.⁸ Når Parlamentet har vedtaget sin endelige rapport med ændringsforslag til Servicedirektivet, går Rådet officielt i gang med behandlingen af sine ændringsforslag til direktivet. De kommende to formandskaber – henholdsvis Østrig og Finland - har netop fremlagt forslag til Rådets arbejdsprogram for 2006⁹, hvoraf det fremgår, at begge ønsker at afslutte forhandlingerne om Servicedirektivet. De formulerer sig forholdsvis vagt, og noterer, at de vil tage hensyn til Parlamentets holdning og til de Medlemsstater, der har betænkeligheder. Samtidig påpeger de, at Servicedirektivet skal have et relativt bredt anvendelsesområde.

Forhandlinger omkring Servicedirektivet vil formentlig komme til at fylde meget for begge formandskaberne, da uenigheden mellem EU's medlemsstater er betydelig. Samtidig er der forlydende om, at det østrigske formandskab helst ikke vil sidde for bordenden ved forhandlingerne, da Østrig selv har for mange betænkeligheder ved direktivforslaget.

16. december 2005/RS

Fortsat uenighed om Arbejdstidsdirektivet

Medlemsstaterne er fortsat uenige om nogle centrale punkter i forslaget til et nyt Arbejdstidsdirektiv. Først og fremmest er der stor uenighed om, hvordan og hvornår muligheden for ”opt-out”¹⁰ skal afskaffes. Det britiske formandskab fører an for at bibeholde muligheden for at undtage udvalgte brancher fra reglerne om maksimal 48-timers arbejdsuge, mens bl.a. Frankrig mener, at denne mulighed skal afskaffes. Ligeledes er ministerrådet fortsat delt i spørgsmålet om hvorvidt den maksimale 48-timers skal udregnes pr. job eller pr. arbejdstager. Her står uenigheden primært mellem Storbritannien, der mener, at den gennemsnitlige arbejdstid skal udregnes pr. job, og Tyskland, der omvendt mener, at de 48 ugentlige arbejdstimer skal udregnes pr. arbejdstager. Tyskland fastslår, at

⁷ Udtalelse fra EMPL-udvalget om Servicedirektivet, ændringsforslag 60, p. 50

⁸ ETUC, ”Call to a demonstration about the services Directive - 14 February 2006 - 12h00 - in Strasbourg” (<http://www.etuc.org/a/1886>)

⁹ Rådet for den Europæiske Union, ”Udkast til Rådets arbejdsprogram for 2006 forelagt af det kommende østrigske og det kommende finske formandskab” (<http://register.consilium.eu.int/pdf/dk/05/st15/st15216.da05.pdf>)

¹⁰ Læs mere om diskussioner vedrørende opt-out i EUpDate nr.2/2005 p. 9 - 13

pr. arbejdstager-modellen skal hindre, at en arbejdstager tvinges til at tegne flere kontrakter for på den måde reelt at lave "opt-out" fra det foreslåede loft over den ugentlige arbejdstid.

Under det foregående luxembourgske formandskab strandede forhandlingerne om Arbejdstidsdirektivet på Rådsmødet for "Beskæftigelse, Socialpolitik, Sundhed og Forbrugerpolitik" den 2. juni 2005, da det ikke lykkedes at skabe et kompromis mellem EU's 25 beskæftigelsesministre. Uenigheden går først og fremmest på, om medlemsstaterne skal have mulighed for at foretage "opt-out" fra reglerne om maksimalt 48 timers arbejdsuge og dermed give de enkelte medlemsstater mulighed for ikke at efterleve selve kernen i Arbejdstidsdirektivet - at EU's medlemsstater får et fælles loft over den maksimalt tilladte arbejdstid. Rådet er i på dette punkt delt i to fløje. De lande, der fortsat ønsker at bibeholde muligheden for at bruge en opt-out bestemmelse (anført af Storbritannien), og de lande som ønsker klare og ensartede sociale regler i EU (anført af Frankrig og Belgien). En central diskussion er, hvorvidt en udvidelse til 12 måneder af den periode, som den gennemsnitlige arbejdstid skal beregnes over (referenceperioden¹¹), vil give den efterspurgte fleksibilitet på det europæiske arbejdsmarked, eller om det er nødvendigt for at kunne skabe vækst i EU, at nogle lande får mulighed for at undtage udvalgte sektorer (opt-out) fra de fælles regler.

Da Storbritannien satte sig i EU's formandsstol den 1. juli 2005, var der ikke mange i den europæiske fagbevægelse, der forventede, at briterne kunne forhandle sig frem til et kompromis om Arbejdstidsdirektivet. De britiske embedsmænd havde dog op til Rådsmøde for beskæftigelsesministrene den 8.-9. december 2005 arbejdet forholdsvis anonymt videre med direktivet. Derfor var der både i ugerne op til og under selve mødet en forventning om, at briterne måske ville finde et kompromis. En række forskellige modeller om det mest afgørende spørgsmål - opt-ouren - var da også i spil. Bl.a. blev det foreslået, at opt-out muligheden kunne fortsætte nogle år endnu, hvis der blev sat en ny revisionsdato. Flere medlemsstater var villige til at gå relativt langt for at nå til politisk enighed, men uenigheden mellem enkelte af de store medlemsstater var fortsat for stor.

Danmark er blandt de medlemsstater, som tilhører kompromisfløjen. På Folketingets Europaudvalgsmøde den 11. november opnåede den danske beskæftigelsesminister det forhandlingsmandat, han længe havde ønsket. Det betød, at han fik mandat til, at Danmark kunne støtte en opretholdelse af bl.a. "opt-out". Danmark har som udgangspunkt ikke noget ønske om at indføre opt-out, men Claus Hjort Frederiksen ønskede ikke at forhindre andre medlemsstater i at benytte dette arbejdsmarkedsinstrument. Samtidig er beskæftigelsesministeren nervøs for, hvordan et direktiv, der fastsætter en øvre grænse for arbejdstid, især vil stille den danske sundhedssektor. Hvis der ikke kommer en afklaring på forholdet mellem aktiv og inaktiv arbejdstid¹², ønsker han derfor at støtte den britiske "opt-out-linie", for derved at have mulighed for at tillade visse brancher (fx læger) at arbejde mere end 48 timer om ugen. Regeringen opnåede flertal, efter at Dansk Folkeparti ændrede deres hidtidige holdning som modstandere af opt-ouren til nu helt at støtte beskæftigelsesministeren.

Det danske argument om, at opt-ouren sikrer, at arbejdstidsdirektivet ikke hindrer reguleringsredskaber i brancher med eksempelvis mangel på arbejdskraft, er ifølge den europæiske fagbevægelse ikke velunderbygget. Den rapport, som Parlamentet vedtog med bredt flertal i maj 2005, giver mulighed for at dispensere for bl.a. loftet på 48 timer ved at indgå kollektive overenskomster. Efter

¹¹ Den nuværende referenceperiode er på 4 måneder. Det vil sige, at den gennemsnitlige arbejdstid tid skal udregnes over en 4 måneders periode. Dette har flere medlemsstater foreslået udvidet til 12 måneder, da dette giver mere fleksibilitet til især arbejdstagere med sæsonarbejde.

¹² I de såkaldte SIMAP- og JAEGER-domme giver EF-domstolen de sagsøgende læger medhold i, at også den tid hvor den pågældende står til rådighed for arbejdsgiveren (inaktiv tid), skal medregnes som arbejdstid.

Europaudvalgsmødet var Socialdemokraternes EU-ordfører Svend Auken da også utilfreds med det nye ”makkerpar” i EU-politikken: Dansk Folkeparti og Regeringen. Til Dagbladet Politiken udtalte Svend Auken efter mødet:

”Jeg synes, det er urovækkende, at en ordning, der oprindeligt var en særlig undtagelsesregel for Storbritannien, nu bruges af halvdelen af EU. Det vil sige, at for lønmodtagerne i op mod halvdelen af EU's lande gælder minimumsrettighederne ikke”¹³

15. december 2005/RS

EF-domstolen skal tage stilling til principiel sag om retten til konflikt

Den svenske Arbejdsret har bragt en sag videre til EF-domstolen, der vedrører Svenske fagforeninger ret til at konflikte mod udenlandske virksomheder, hvis der ikke er indgået aftale om overenskomst ifølge svenske regler. Da det svenske arbejdsmarked på flere punkter minder det danske, kan udfaldet af denne sag få principiel betydning for det danske arbejdsmarked.

I forbindelse med et skolebyggeri i den svenske by Vaxholm blokerede den svenske fagforening for bygningsarbejdere fra et lettisk byggefirma. Fagforeningen mente, at det lettiske firma benyttede underbetalt lettisk arbejdskraft. Fagforeningen blokerede firmaet med begrundelsen, at de lettiske arbejdstagere ikke havde en svensk overenskomst, men i stedet havde tegnet overenskomst til en væsentlig lavere løn med en lettisk fagforening. Desuden ønskede den svenske fagforening, at det lettiske firma skulle betale den ”granskningsafgift”, som alle andre svenske byggefirmaer betaler. Afgiften dækker de udgifter, som fagforbundet har til at kontrollere, at byggefirmaerne overholder løn- og arbejdsvilkår. Ifølge det lettiske firma var blokaden årsag til, at firmaet senere gik konkurs.

Firmaet anlagde sag mod fagforeningen ved den svenske arbejdsretsdomstol, som efterfølgende har bedt EF-domstolen tage stilling til sagen. Søgsmålet er delt i to. Den ene del vedrører spørgsmålet om, hvorvidt det er tilladt for Sverige at have en lovgivning, der diskriminerer arbejdstagere fra andre medlemsstater ved at opsætte særlige regler for dem. Juridiske eksperter vurderer, at det lettiske fagforbund vil få medhold i den del af anklagen, da den vedrører en forskelsbehandling på grund af nationalitet.

Den anden del af søgsmålet vedrører retten til at blokere udenlandske firmer, der udstationerer arbejdere i et andet land. Her er det vanskeligere at vurdere udfaldet. Hvis det lettiske bygningsfirma får medhold i denne del af søgsmålet, kan det imidlertid få afgørende betydning for den danske arbejdsmarkedsmodel, da det danske arbejdsmarked i høj grad reguleres gennem retten til konflikt.

13. december 2005/RS

Læs mere

- [”EF-Domstolen truer den danske model”, Ugebrevet A4, nr. 36, 31. oktober 2005](#)
- [”Svensk domstolssag i centrum for service”, NET-Redaktionen, Lynx Media, 23. november 2005](#)

¹³ Politiken, *Regeringen laver EU-politik med DF*, 12. november 2005, p. 13

Verdensbanken sætter fokus på lige uddannelse til alle

Verdensbankens ”*World Development Rapport 2006*” konkluderer, at ulighed ikke bidrager til eller skaber økonomisk udvikling, og at det er afgørende for væksten i samfundet, at der sikres lige adgang for alle til uddannelse af høj kvalitet. At ulighed i sig selv ikke skaber økonomisk udvikling er en relativt opsigtsvækkende konklusion fra netop verdensbanken. Hvor de liberale internationale organisationer, herunder Verdensbanken, tidligere har argumenteret for, at økonomisk fremgang for afgrænsede dele af befolkningen vil have positiv afsmitning på det øvrige samfund, argumenter Verdensbanken i denne rapport for, at det er en samfundsmæssig fordel, hvis stater har en national politik, som sigter mod at skabe større lighed i samfundet. Her spiller uddannelse ifølge rapporten en meget central rolle.

Rapportens ideal er, at alle skal have lige muligheder, og et skridt på vejen er at sikre, at alle har lige adgang til uddannelse.

”...education is a great equalizer of opportunities between rich and poor and between men and women. But the equalizing promise of education can be realized only if children from different backgrounds have equal opportunities to benefit from quality education.”¹⁴

Erfaringer viser desuden, at hvis man fjerner af omkostninger til fx skoleuniformer eller lærebøger øges deltagelsen i undervisningen mærkbart. Ligeledes er det medvirkende til, at eleverne bliver længere i skolesystemet.¹⁵

Et andet interessant element som fremhæves i rapporten er, at der ikke findes bevis for, at voucher-systemer positivt påvirker kvalitet eller øger muligheden for at få flere i skole.¹⁶ Resultaterne af at give forældrene en check, som giver dem mulighed for frit at vælge deres barns skole, tyder tværtimod på, at lavindkomstgruppen stilles endnu dårligere. Dette skyldes, at denne gruppe mangler information om, hvordan systemet benyttes. Verdensbanken understreger dog, at der mangler yderligere undersøgelser på dette område.

13. december 2005/RS

Hele rapporten kan læses her:

http://econ.worldbank.org/external/default/main?pagePK=64165259&theSitePK=469372&piPK=64165421&menuPK=64166093&entityID=000112742_20050920110826

Østrig og Finland fremlægger fællesplan for EU-året 2006

Den 5. december 2005 fremlagde den østrigske og finske delegation sammen et forslag til Rådets kommende arbejdsprogram i 2006¹⁷. Programmet gennemgår de områder, som de 2 formandskaber

¹⁴ The World Bank, ”*World development repport 2006 - Equity and Development*”, september 2005, p. 135

¹⁵ Ibid. p. 137

¹⁶ Ibid., p 141

¹⁷ Rådet for den Europæiske Union, ”*Udkast til Rådets arbejdsprogram for 2006 forelagt af det kommende østrigske og det kommende finske formandskab*” (<http://register.consilium.eu.int/pdf/dk/05/st15/st15216.da05.pdf>)

vil sætte fokus på det kommende år. EU's formandskab overtages 1. januar 2006 af Østrig, og herefter sætter Finland sig i formandsstolen den 1. juli 2006.

På uddannelsesområde vil det østrigske formandskab forsøge at færdigbehandle Rådets og Kommissionens fælles statusrapport over fremskridtene med implementeringen af arbejdsprogrammet Uddannelse 2010 i begyndelsen af 2006. Derudover er det den europæiske referenceramme for kvalifikationer (EQF), som vil komme til at fylde meget på uddannelsesområdet. Det østrigske formandskab vil arbejde på at få budgetdelen af det integrerede program for livslang læring på plads, hvilket nu skulle være muligt efter EUs budget for 2007-2013 kom i hus fredag den 16. december. På lærerområdet forventes der at komme en henstilling om kvalitet i læreruddannelsen i løbet af foråret 2006 på baggrund af Kommissionens dokument "Fælles europæiske principper for lærer-kompetencer og kvaliteter".

Både det østrigske og finske formandskab ønsker at udbygge samarbejdet omkring erhvervsuddannelserne. Det finske formandskab vil i december 2006 afholde en konference til opfølgning på de konklusioner, som Rådet efter planen skal vedtage på området.

På arbejdsmarkedsområdet ønsker formandskaberne forventeligt at forsøge at opnå et kompromis om Arbejdstidsdirektivet, hvilket de to foregående formandskaber har opgivet. Ligeledes har det tidligere ikke været muligt for Rådet til enighed omkring den såkaldte "Vikardirektiv", men de to kommende formandskaber holder muligheden for at genoptage drøftelserne åben.

Østrig har tidligere meldt ud, at de i deres formandsperiode ønsker at sætte fokus på den europæiske sociale model, og i den forbindelse diskutere "flexsecurity". I oplægget til det kommende arbejdsprogram lægges der også op til, at forårstopmødet i 2006 vedtager nogle fælles mål for sociale beskyttelse. Yderligere vil de kommende formandskaber forsøge at færdigbehandle "fællesskabsprogrammet for beskæftigelse og social solidaritet" (PROGRESS), som Rådet har diskuteret gennem adskillige af de tidligere formandskaber.

Det forventes, at Kommissionen kommer med en meddelelse om "sociale tjenesteydelser af almen interesse". Efter at offentliggørelse er blevet udskudt flere gange, forventes det, at Kommissionen fremsender meddelelse i starten af 2006. De kommende formandskaber lover at give meddelelsen "behørig opmærksomhed".

På baggrund af grønbogen om EU's demografiske udfordringer, som Kommissionen offentliggjorde i 2005, ønsker de kommende formandskaber at sætte fokus på, hvordan der skabes bedre sammenhæng mellem familieliv og arbejdsliv og skabes bedre ligestilling. Grønbogen konkluderer bl.a. at EU i de kommende år kommer til at mangle arbejdskraft, derfor er det bl.a. vigtig, at kvinderne integreres bedre på arbejdsmarkedet (gælder ikke Norden, her er kvinderne på arbejdsmarkedet).

16. december 2005/DSJ/RS

KORTE MEDDELELSER

Kommissionens har en plan D

Plan D for Demokrati, Dialog og Debat

EU's stats- og regeringsledere har sat EU's fremtid på tænkepause efter resultatet af afstemningerne om forfatningstraktaten i Holland og Frankrig. Kommissær for Institutionelle forbindelser og Kommunikation, Margot Wallström, har valgt at bruge lejligheden til at lancere en ny debat- og kommunikationsstrategi. Selvom den såkaldte Plan D mest indeholder betragtninger om, hvordan Kommissionen bliver bedre til at "sælge" EU-politik, foreslår Wallström også nogle nye debattiltag. Plan D står for Demokrati, Dialog og Debat. Planen skal først og fremmest skabe tættere kontakt mellem EU-institutionerne og borgerne. I den forbindelse foreslår Wallström aktiviteter, som kan bidrage til at skabe debat om fremtidens EU. Plan D foreslår bl.a.:

- En Europadag, hvor der den 9. april 2006 skal afholdes en stor konference med repræsentanter for civilsamfundet, de nationale parlamenter og EU-institutionerne.
- Rundbordsdebatter i de enkelte medlemslande, hvor Kommissionen vil i kontakt med borgerne og især unge om, hvordan den pan-europæiske debat kan styrkes.

13. december 2005/RS

Læs mere her:

- [Kommissionens meddelelse om Plan-D - KOM\(2005\) 494 \(.pdf\)](#)